

Előfizetési árak:
 helyben, vagy postán küldve.
 Égész évre . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 — —
 Negyedévre . . . 2 — 50 —
 Egy órára . . . 1 — —
 Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden köz-
 emény a szerkesztőségbe (Főter 1828. sz.)
 bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:
 Földes K. Lajos könyvkereskedésében
 és a kincshivatalban. (Főter 1828. sz.)
 alatti.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PENTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:

Négy hasábon belül sorért 3 kr. Nagyobb
 terjedelmű és többszöri hirdetések alk-
 szerint jutányos áron vétetnek fel. Helyeg-
 díj minden külön bejelölésért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
 újságszám sora 50 kr.

Nyitási költségek minden petit sorra
 50 krajczár.

Hirdetések fölvetésnek a szerkesztőség-
 ben és kincshivatalban. Főter 1828. sz.
 alatti.)

Kéziratok nem adódnak vissza.

Teremtsünk házi ipart!

(N. K.) Talán nem is jól választottuk
 meg az időt, hogy most hozunk szóba
 olyan dolgot, aminek voltaképpen télen
 volna az ideje?

Talán hibázunk, hogy most beszél-
 ünk háziparról, mikor nálunk mindenki
 mezei munkával van elfoglalva?

Kétségtelen, hogy találhattunk volna
 rá alkalmasabb időt, mikor az effajta kér-
 dések iránt fogékonyabbak az emberek; de
 ez nem tart vissza attól, hogy szóba
 hozzunk olyan dolgot, amiről nézetünk
 szerint nem beszélhetünk elégszer és ele-
 get. Megvalósítása úgy sem pillanat műve.

Dacára, hogy hazánk első sorban
 földművelő állam, fekvése, jó talaja erre
 utalja, — újabb időben szép haladást
 tettünk az ipar terén is.

Száz esztendő egy nemzet életében
 nem oly sok idő. Mikor II. József csá-
 szár valami vámszerződési ügyben meg-
 akarta tudni, melyek a főbb magyar
 gyártmányok, egyik tanácsosa azzal állt
 elő: »A magyar gyártmányok sorát ösz-
 szeállítani sem érdemes, sem illő nem
 volna. Vannak ugyan itt-ott iparosok, de
 ezek inkább hétköznapi használatra dol-
 goznak. Mindent Bécsből hoznak.«

Annak az udvari tanácsosnak még
 ma is sok tekintetben igaza volna, —
 ma is sokat hoznak Bécsből, másuttan
 is, amit nemzetgazdasági szempontból
 nem sajnálhatunk eléggé. Szűkebb térre
 való szorításáért nem dolgozhatunk el-
 ggé.

Azonban, összehasonlítva a mai álla-
 potokat az akkoriakkal, az ipar terén
 való örvendetes haladásunkat kétségbe
 vonni nem lehet.

Nem úgy azonban a házi és nép-
 ipar terén, ahol talán még a réginél is
 rosszabbul állunk. Házi iparról meg ép-
 penséggel alig szólhatunk, kivált nálunk,
 a nagy magyar alföldön.

Hogy házi- és népiparunk nagyobb
 mérvet nem képes öltetni, némiképp
 természetes is. Mint földművelő állam, né-
 pünk, a gondviselés által gazdagon meg-
 áldott hazánkban nem volt erre különö-

sen ráutalva, mint a kevésbé termé-
 keny országok lakosai; másrészt meg
 ősi foglalkozás módjából kifolyólag sincs
 ez természetében.

Pedig a nagyobb iparnak valóságos
 melegágyként tekinthető a házi ipar,
 kivált akkor, ha nagyobb arányú elter-
 jedésénél fogva népipari jellegű; —
 mert ez a gyár-ipar részére ügyes kezű,
 rátermet munkásokat nevel.

Népünk földművelő természetéből,
 hazánk fekvéséből kifolyólag az alföldi
 szegényebb néposztály mindkét nembeli
 munkái részére az év legnagyobb részében
 nyitva a mezei munka és a szol-
 gálatba állás minden neme, sőt a nyári
 hónapokban sokszor szükségét látunk
 munkás kezekben. A felvidék lakossága
 azonban nemcsak ráér, hanem egyene-
 sen rá is van utalva a házi iparra. De
 a gazdag alföld népe is mindinkább rá
 lesz lesz utalva, hogy a hosszú téli év-
 szakot hasznos munkával töltse. Ily mó-
 don — ha egészen nem szüntethetjük
 is meg, ahova tovább terjedő társadalmi
 elégedetlenségét, melyet szocializmus
 név alatt ismer a világ, — talán némi-
 leg orvosolhatnók.

A munka sok rossztól visszatart
 bennünket, nyomában megelégedés s bold-
 ogság fakad; — a bűn a henység
 párnáján buján tenyész! . . . Foglalkozást
 adni a népnek, munkára oktatni a népet,
 az államok létérdeke.

A házi-iparral szoros összefüggés-
 ben van a nőipar, mely a társadalom
 egyik tekintélyes részének egyenesen
 életkérdése. A szegényebb polgári osztály-
 nak, a nép felsőbb rétegének azon nő
 tagjai képezik ezen osztályt, kik szükség-
 gükben p. o. ha sok leány-gyermek van
 egy családban, vagy ha árvaságra jutnak,
 férjhez nem mehetnek, alig, vagy épen
 nem találhatnak magukhoz illő munkakört.

A női kézimunkanemkek csaknem az
 egyedüli keresetágak, miket a szegényebb
 polgári osztály nőtagjai ez idő szerint
 üznek.

Ezek azonban a legmegfeszítettebb
 munka mellett is nagyon csekély jöve-

delmet nyújtanak, alig elegendő a minden-
 napi kenyérre.

Más munkakör csak ritkán nyílik
 számukra s ezekből válik aztán a társa-
 dalomra oly veszélyes női proletár-
 osztály. Módot kell nyújtani, hogy őket ter-
 mészetüknek s hajlamaiknak megfelelő
 foglalkozáshoz szoktassuk, a testet, lelket
 edző munka által megmentsük a léha
 életmódtól.

Nagyobb városainkban már vannak
 női ipariskolák, — de nem állanak szor-
 os összeköttetésben az étellel, inkább
 fényűzési cikkek készítésére tanítanak.
 Ezeket gyakorlati irányuakká kell tenni,
 hogy nem annyira iskolák, hanem a szó
 igaz értelmében női iparműhelyek legye-
 nek, hol a nők által üzhető minden iparág
 taníttatnók.

Mint a női kézimunka különféle
 némei, kalapok, csipkék stb. készítése,
 keztüvarrás, paplanos, kártyos és paszo-
 mányos munkák; nád, szalma és ezek-
 kel rokonanyagok fonása: finomabb kos-
 sár és kefekötő munkák; könyvkötészet
 és papírmunkák stb. stb. — természetese-
 sen egyik téren sem művészetig menve.

A legnagyobb nehézség ott látszik,
 ki tanítaná be ezen különféle iparág-
 kat? Ennek megoldása csak kezdetben
 okozna nehézséget, nehány esztendő
 múlva már maga a műhely nevelne ma-
 gának u. n. munkavezetőket. Addig egyes
 bejáró iparosok által is megoldható volna
 a tanerők kérdése.

A sok kérdés között, amelyről gon-
 dolkoznunk kell, talán ez is megérdemi
 a gondolkodást? . . .

Tanügy.

Az állami főreáliskolában
 az 1893—94. iskolai évet záró nyilvános
 vizsgálatok az iskola épületében a következő
 sorrendben tartatnak meg:

I. A VIII. osztály növendékeivel: az
 érettségi szóbeli vizsgálat június hó 16-án.

II. A többi osztályok növendékeivel:
 Június 21-én, csütörtökön:
 I. A. osztály: magyar, német, földrajz.

Apja kéri, kérdegeti —
 Mi dolog ez? mit akar?
 Sok a kérés, rája vágnak,
 Megvénül így mihamar.
 De kérés a hány bomol,
 Mind hiába ostromol.

Beteg lesz a gróf kisasszony,
 Beh szeretne halni meg!
 Komornája hogy gyógyítsa,
 Friss ujsággal lepi meg:
 Gróf kisasszony, tudja már?
 A faluban nagy sor áll.

Huszár hadnagy vén goromba
 Ezredesét meglövé,
 Sohse születte volna őtet!
 Akasztófa az övé;
 Holnap kapja meg szegény,
 Jaj, beh vágyom látni én!

Gróf kisasszony ujságvágyból,
 Ismeretlen elmegyen;
 Tenger a nép, ott szorong ő,
 Hogy ha látna, lábhegyen.
 Halja, hogy szép, fiatal,
 Kár érte, hogy oda hal.

Most huzzák fel a bitóra;
 Gróf kisasszony oda néz;
 Egyszer nézett, soha többé,
 Térdre roskad, esze vesz;
 S csak, mint messze, halja még,
 Hogy megdördül fent az ég.

Zápor mossa el a népet,
 Leborul az éjszaka;
 Széles pusztán gróf kisasszony
 Utak indul egymaga.
 De egy rémes tünemény:
 A bitófa vele men.

I. B. osztály: mennyiségtan, geometria,
 természetrajz.

III. osztály: német, francia, termé-
 szetrajz.

IV. osztály: magyar, német, földrajz.
 Június 22-én, pénteken:

II. osztály: magyar, német, földrajz.

V. osztály: történelem, mennyiségtan,
 geometria.

VI. osztály: magyar, német, francia.

VII. osztály: természetrajz, természettan,
 Június 23-án, szombaton:

III. osztály: mennyiségtan, geometria.

IV. osztály: francia, mennyiségtan.
 Június 25-én, hétfőn:

I. A. osztály: természetrajz, mennyiségtan,
 geometria.

I. B. osztály: magyar, német, földrajz.

III. osztály: történelem, magyar.

IV. osztály: geometria, vegytan.
 Június 26-án, kedden:

II. osztály: mennyiségtan, geometria,
 természetrajz.

V. osztály: magyar, német, francia.

VII. osztály: geometria, mennyiségtan,
 történelem.

Június 27-én, szerdán:

V. osztály: természetrajz, vegytan.

VI. osztály: történelem, geometria,
 mennyiségtan.

VII. osztály: magyar, német, francia.

Június 19-én és 20-án: magánvizsgálatok.

Június 22-én délután latin nyelv, mint
 magánvizsgálat.

Június 28-án és 29-én rajz-kiallítás.

Debreczenben, 1894. évi jun. hó 2-án.

A főreáliskola igazgatósága.

II.

Iskolai vizsgálatok. A hely-
 beli róm. kath. elemi fiú- és leányiskolákban
 és a felső leányiskolában az évet záró nyil-
 vános iskolai vizsgálatok a következő sorrend-
 ben fognak megtartatni:

Június 11-ikén az I. fúuosztályban, 12-én
 a II. fúuosztályban, 13-ikén a III. fúuosztály-
 ban, 14-ikén a IV—V. fúuosztályban, 15-ikén
 az I. a) leányosztályban, 16-ikén az I. b)
 leányosztályban, 18-ikén a II. leányosztály-
 ban, 19-ikén a III. leányosztályban, 20-ikén a
 IV. leányosztályban, 22-ikén az V. leányosztá-
 lyban, 23-ikén a VI. leányosztályban, 25-én
 a felső leányiskola I. osztályában, 26-ikén a
 felső leányiskola II. osztályában.

A vizsgálatok d. e. 8 órakor kezdődnek.
 Ezen vizsgálatokra a t. cz. születek és a
 tanügy barátait tisztelettel meghívja
 Debreczen, 1894. június 4.

Az igazgatóság.

Szép vadász fenn a bitófan
 Feketén a kedves arcz —
 Az irtózat sikoltása
 Zengi tul a zivatart;
 S szétszórt hajjal grófi leány
 Elmerül az éjszakán.

S a dobozi kut kávján
 Hogy a hajnal hasadt,
 Egy nagy szögben fenakadva
 Selyemkendő lobogott;
 S szép, fiatal holttetem
 Lebegett fen a vizen.

A VÉGZET.

Beszély.
 Irtó: **Maderspachné Fagyvas Etelka.**
 (Folytatás.)

Már most tehát éppen nem volt Gézának
 mit reményelni. S hogy e család által ejtett
 sebe, hite szerint annál kevésbé fájjon, s an-
 nál gyorsabban gyógyuljon, az őrnagy távozása
 után alig két hétre megkérte ama lánykát, s
 a legrövidebb idő alatt oltárhoz is vezette.

Izóra épp férje mellett állt az ablaknál,
 midőn az esküvőről szóló jelentés érkezett. A
 mint férje azt elolvasta, egy pillanat alatt élet-
 telenül rogyott a földre.

Az őrnagy elkeseredett, hogy az ő neje,
 ki hozzá mindig hideg volt, mást így tud sze-
 retni, az első pillanatra szemrehányó szavakra
 fakadt, miket persze a boldogtalan nő nem
 hallott.

De később megesezt szive neje szép, szen-
 vedő alakján. Nemesebb lény felül kerekedett.
 Elgondolta, hogy hisz e nő, ha ő mellette, az
 idős, rideg ember mellett, meg is szeretne ez

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

A szép vadász.

Irtó: **Igmándi Miklós.**

A dobozi kut kávján
 Piros hajnal hasadkor,
 Egy nagy szögben fennakadva
 Selyemkendőt lelt a pásztor,
 S szép fiatal holttetemre
 Akadott a kutban vedre.

Amoda a nagy kastélyban
 Gyászba borult ekkor minden,
 Maga a gróf jött érte:
 Hajts te kocsis! haza innen! — — —
 S mire a nap szállt, estendiet,
 Kiteríték a holttestet.

Grófi család beh zokogott,
 Beh szomorun megkönyezte!
 Mi sors érte? hogyan lett e
 Szép virágnak ilyen veszte?
 Megsíratta az egész nép
 Bús az eset, így beszéltek.

Éget a nap, hűs az erdő,
 Gróf kisasszony oda ment,
 Álmodozni, ábrándozni
 Puha fűre lepihent;
 Csend az erdőn; vad madár
 Közbe néha kiabál.

A hogy ott állt, im mögötte
 Cserje csatlog, ág zörög;
 Arra néze, s pillantása
 Égő szembe ütközött,
 S gróf kisasszony érezte:
 Szive többé nem övé.

Másszor is még, többször is még
 Gróf kisasszony oda ment,
 Álmodozni szép vadásznak
 Kebelére lepihent;
 Édes titkuk a madár
 Tudta csak, mely oda száll.

De a leány elkomorult:
 Nem lehetsz te az enyém!
 Hogyan szólasz az apámnak?
 Bűszkeségét tudom én;
 És anyám — ah nincsen ő —
 Rejti rég a temető.

Köny szökött a lány szemébe;
 Bátoritá a vadász:
 Jó az isten, kedvesem, lásd,
 Hü szivekre levigyáz.
 Bujdosónak elmegyek,
 Kincset, rangot szerezek.

Ellenség jó napkeletről,
 Arra megyek. Egy napon
 Megjövök majd, fölkereslek
 Czifra fényes fogaton,
 Kastélyodban varj reám;
 Isten hozzád, szép arám!

Köny sohatás még utólszor;
 Megy az ifju, messze van;
 Szívén nem szűnő reménynyel
 Vár kisasszony utalan;
 Kiül kastély ablakán:
 Mikor jó megfogatan?

Hü szívének, bármi lassan,
 Mégis telnek a napok;
 S napra nap hoz új vendéget,
 Czifra fényes fogatot;
 De azt sem a kikelet,
 Sem a hulló levelek.

Az orsz. magyar malomegyesület vándorközülése és a malomipar.

Ol.) A D. H. június 1. keltezett számában, Vantsa György ur. jelen cikk ugyanazon czime alatt, egy cikket irt, melyben egy új eszmet ad az orsz. magyar malomegyesület vándorközüléseinek, megvitatás czéljából. Ezen eszme nagyon is megérdemli az illető szakgyesület tüzetes érdeklődését, melyet mi minden megjegyzés nélkül engednénk át fent nevezett szakgyesület képviselőinek ugyan megvitatását, valamint a gabona forgalom s annak folytán észlelt betegség feletti diagnózis hozatalára illetőleg, ha ez az új eszme nem jelenik már jó idő óta a levegőben és azt az új eszmet már régebben a gabonaforgalom politikájának egyik leghangadóbb factora: a gabona kereskedők és azoknak ikerterestverei: az agráriusok meg nem fejtették volna.

Mi szivesen beismerjük cikkíró urnak a közgazdasági téren jól, sőt kitűnően vezált talentumát és éppen azon tudat indit bennünket arra, hogy cikkeit nek lényegesebb, a gabonaforgalom és annak fogyasztására vonatkozó passzusaira reflectáljunk.

Teljesen igaz van a t. cikkíró urnak, hogy mezőgazdaságunk hanyatlását, a fogyasztás hiánya okozta a multban és okozza ma is, holott nyers terményeink minőség tekintetben a versenyét bármelyik külföldi állam, vagy világrész hasonlóan terményeivel kiállják. Mindennek dacára csodálkozok a t. cikkíró ur azon, hogy hazai termékeink értékét nem mi, hanem a külföld ismeri el, miután azt nagy mennyiségben tollunk importálta és malmaink nem aknázzák azt ki.

Továbbá jelzi t. cikkíró ur annak gyözerét abban és feltétlenül csakis abban, hogy hazai terményeink ára magasabb, mint a megszokott vántételek mellett behozott szomszédos román-ai hasonlóan terményeké.

Engedje meg a t. cikkíró ur, hogy itt ez állításán első sorban is megjegyezhessek, hogy nem abban van a baj gyökere, hanem igenis, a gabonaforgalmi politikánkban. Mert teny az, hogy minden nemzet hazartársában bir fontossággal, az ő terményeinek között a gabona és ebből kifolyólag első feladatként jelentkezik a gabona kereskedés és fogyasztás terén. Az eszme és viszonyainak kifejtésére az állam által eszközölte veendő, leegyszerűsített rendszabályok és intézkedések meghatározása, valamint azon váms és forgalompolitikai elvek kiderítése, melyek belső nemzetközi gabonakereskedésben irányadóknak tartandók.

Magyarországban azonban a gabonaforgalmi politika oly tenyözök által üzetik, kik nem törekvésnek azon forgalom politikai elvek kiderítésére, melyek bel és nemzetközi kereskedésben irányadók lennének. Ők szem elől tévesztik azt, hogy a gabona kétségtelenül az egész közgazdaság legfontosabb áru tárgya. Ők szem elől tévesztik, hogy a gabonával, mint ily nagyfontosságú áru tárggyal való kereskedés, ennél fogva is rendkívül jelentékeny foglalkozásnem; de még messzebb horderejű az által, hogy a nagyobb terjedelmű őstermelésnek, nevezint a gabonaproduciónak, leghathatósabb rugóját képezi az, hogy ha a földműves azon biztos öntudatban élhet, hogy terménye ily keletre találand, hogy fáradságát és áldozatát megjutalmazó piacforgalomra biztosan számolhat.

Ezen rugó lágyulása im, minél rohamosabban haid a nemzet a tökéletes fejlettség felé, mindinkább a czélvezesztett kereskedelmi politikában leh magyarázatát és azon lágyulás konstatahatóságát minden nehézség nélkül elélnke helyezi azon betegség, — a

ifjut, de a hitvesi hűség fogadást nem szegte meg. Megmaradt ártatlannak, önfeláldozó feleség s anyának.

S ha ezen, a szívében önkentelenül fölébredt, tiszta szerelemmel tán még is vétett volna férje ellen, azért ő eléggé megbűnhődte már nyersségével, melyért most szemrehányást tett magának, s azzal, hogy Géza bocsánatkérő levelet elfogva, anyai időn át türelme vele a Gézabani látszólagos csalódás kinyját. S minő kint szenved most, és fog még szenvedni!

De mint férj, tehettem-e másképp? Hisz helyemben más leszurta volna tán amaz ifjut?

S imigy nyugtatva saját lelkiismeretét s engesztelődve Izóra iránt, igyekezett őt csetteli dörzsölések által magához téríteni. Végre, jó hosszú időn át, szegény Izóra csakugyan felnyitotta szeméit. De a mint férjét megpillantá, remüléssel csuká ismét le. Az órnagy elérgette e szemkifejezést, s engesztelő, töle telhető lágy hangon mondá:

— Édes Izóra, térjen magához! s ne féljen fölém! Maga oly sokat ápolit engem a legnagyobb türelemmel, most lám, maga szorul az én ápolásomra.

Mondja meg hát, mit tegyek, hogy jobban érezhesse magát? Ugy-e, orvost bívsassak? monda — aniközben gyöngöden s lassan fel-emelte őt.

— Nem kell orvos! szolt Izóra tompán — majd jobban leszek. Segitsen a pamlaghoz! csak nyugalomra van szükségem!

Az órnagy teljesite kereset. Azután oda

melyben a földművesosztály a jelenben szenved. — És ennek a diagnózis: felelem a bukásiól.

A gabonakereskedés természetét illetőleg, nem eszetejük mindazon nehézségeket, melyekkel a forgalom ezen ága szokott járni; és csak arra utalunk, hogy a fentartás és rakározás nehézségei; ez üzletágot ép oly ingatlaga alapu, mint nagy kockázattal járó foglalkozással változtatják.

Ezt a nehézséget nem önhibánk, sem a hazai malomipar hozta lét e, sem pedig terményünk magas ára, hanem egyes-egyedül a gabonaforgalom czélvezesztett politikája.

Hazánk gőzmalmai presszionálva vannak, tegyük fel, a román buza importálására, mert lisztüket csak abban az esetben küldhetik vama-alaszoritás nélkül külföldre, ha a szükséges nyersanyagot külföldről szállítják. Már pedig ha Romániából először csufolt áron kaphatják a buzát, másodsor a liszt kiküldésekor váms alá nem esik a küldemény, miért vegye meg az a mi buzáunkat, holott a mi munkás viszonyaink felette terhesebbek, mint Romániáé? A hazafiság leple alatt olyan áldozatot kívánni a műmalmoktól abszurdum és lelkelenség lenne, az illető körök baklövéseiért anyagi áldozatokat kívánni a malmoktól, az nem lehet helyén.

Ugy hisszük, hogy a piac lendülete, élénksége, vagy pangása a reá szállított árucikkek után képződik. — Nos, ha Románia, Oroszország stb. öt forintos buzát küldhet piacunkra, kénytelenek a hazai földművelők is a drága áron szerzett terményeiknek az árát redukálni, nehogy három évi termés a magtárakban heverve, a negyedik évi termést kiszorítsa; eltekintve attól, hogy minden pillanat zsuzsokossá változthatja a hároméves termést.

A külföld pedig nagyon jól tudja, miszerint a mi buzáunk nagyon is lisztartalmas, kapva-kapnak az alkalmon, hogy a mi buzáunkat potom áron megkaphassák. Mi kénytelenek vagyunk azt odaadni és ők viszik, mert kereskedelmi viszonyaink rendezettebbek, politikájuk helyesebb mederben folyik.

Országgyűlés.

A képviselőház tegnapi ülésén a karzatok zsufolva voltak, nem különben a tanácskozó terem is. Ha megszavaztatják ezt a nagy Házat, hogy ki legyen a kormányelnök: Wekerle lenne nyilván akkorra lett volna a többsége, mint a kötelező polgári házasságról szóló javaslatnak. De ezt a Házat most nem lehet megszavaztatni. Ellenben azt nem tilthatták meg neki, hogy perczekig tartó tapssal fogadjja az egész minisztériumot, de különösen Wekerle Sándort, aki az elnöki előterjesztések alatt jött a terembe s mely meghajlással köszönte meg azt a hatalmas óvációt, amelybe a karzat tapsai is beleolvadtak.

— Eljen Wekerle! Eljen Szilágyi! — hangzott perczekig s Lupa Péter, aki ekkor jött a Házbá, egész rozsabokrétát tett le Wekerle piros asztalára.

Mely csönd támadt, amikor nyomban az elnöki előterjesztések után fölelkedett helyéről Wekerle Sándor és így szólott:

Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Mint hogy a kormány azon előterjesztéseire vonatkozólag, melyeket a házassági jogról szóló törvényjavaslatnak a főrendiházban való keresztülvitele iránt ő felségének tett, egész terjedelmére nézve nem volt szerencsés a korona jóváhagyását kinyerni, beadta lemondását.

Ő felsége ezt szóbelileg legkegyelmesebben tudomásul venni, és bennünket az ügyek további ideiglenes vezetésével meg-

ült neje mellé, simogatni kezdte arcját, kezét, s gyöngéd szavakat intézett hozzá.

Izórának oly jól esett mindez, s egyszerre csak jótékony könnyekben tört ki. Az órnagy meghatva nézte őt, s feltette magában, eddigi bánásmódjával szakítani, s töle telhetőleg kíméletesen banni e szegény asszonyt.

S feltevése mellett meg is maradt. Izóra bámulva kezdte észlelni, hogy férje ridegsége mennyire átváltozott iranta gyöngédségre. — Hogyan jár kedvében, meglepi ajándékokkal, s igyekszik neki szórakozást s rezni. Hisz ez ember egészen ki van cserélve, s épp attól kezdve viseli magát iranta ily szépen, mióta szíve titkát felfedeztette.

Megmagyarázhatlan volt neki az egész. Minthogy azonban jól esett beteg léleknek férje e megváltozott magaviselete, nemes lényenél foga mely hátát kezdett iranta érezni. Feltette magában, hogy halájának kifejezést is fog adni az által, hogy közelebb eszentul nem hideden, gep módjár, hanem ama gyöngédséggel fogja teljesíteni, mely az ő lényének amugy is sajátja, de melyet férjével szemben, visszaz riasztva annak ridegsége által, eddig nem tudott kifejezésre juttatni.

Igy aztán oly hosszas férjnéli léte után, megfosztva ama reménytől, hogy szerelme tárgya által valaha is boldog lehessen — legálább a nyugodt, bekes otthont fogja élvezhetni, melyben annyira báborgó szíve végre is tán majd enyhét nyer.

És pedig annál elérhetőbbnek vélte ezt, mert fiacskájának egészsége immár végleg helyre látszott állni.

(Folyt. köv.)

bizni méltóztatott; de legfelsőbb végleges elhatározását formászerint a lemondásra vonatkozólag ez ideig még nem méltóztatott velünk közölni.

Mivel ily körülmények között politikai felelősséggel nem lehetnénk azon helyzetben, hogy a tárgyalásokat a Házban a kormány részéről tovább vezessük és az ügyeket a Házban képviseljük, másrészt pedig épen arra való tekintettel, hogy a korona végleges elhatározását még nem közölte, nem tartanám ildomosnak azt, hogy lemondásunk indokait most előterjesszem és hogy azok esetleg itt vita tárgyává téessenek. (Helyeslés a jobboldalon.) Kérem kell a tisztelt Házat, méltóztatassék üléseket egyelőre nem tartani (Helyeslés) és az elnök urat felhatalmazni, hogy a kormányval egyetértőleg a közelebbi napokban tüzzön ki egy ülést, midőn eljárásunk indokait köteleselem lesz a tisztelt Ház elé terjeszteni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Wekerle beszédére Ugron Gábor reflektált. Nagyon haragos volt s mindjárt első mondatával elnöki figyelemzetést sikerült kiérvszakolnia. Azon kezdte ugyanis, hogy Wekerle neki valamit az orrára akar kötni.

— Hol vagyunk? Milyen hang ez? — kiáltottak jobbfelől.

Az elnök pedig a zajban így szólott: — Felszólítom Ugron képviselő urat, hogy parlamentárisabb kifejezéseket használjon.

— Az elnök figyelemzetését tisztelettel fogadom, ha propria motu történik és nem in-tegetésekre — szol Ugron haragosan. Felvilá-gosítást követelt, hogy vajjon kapott-e a horvat bán egyáltalán megbízást a kormányalakításra, vagy sem? A szabadelvűpárt ezalatt folytonosan gunyolódott s Ugron megjegyzéseket tett a pártra, amely most sem tud komoly lenni. Ez természetesen újabb gunyt fakasztott a többség oldalán s Ugron, aki alig tudott már beszélni, indulatosan kiáltott fel:

— Ugy látszik, az elnök ur a jobb fülén süket.

— Nem vagyunk koreshában! — kiáltottak jobbfelől s az elnök most már figyelemzetete Ugront, hogy megvonja tőle a szót, ha tovább is ilyen hangon beszél.

— Ha az elnök a maga állását korteskedésre használja fel, ellálok a szótól — kiáltotta Ugron s vörös arcczal ült le. — Az elnök konstataulta, hogy Ugrontól megvonja a szót.

Néhány másodperczig a zaj nem akart elállni, de aztán fölelkedett helyéről gróf Apponyi Albert s kijelentette, hogy Wekerle nyilatkozata után a krízisről nem beszél, de két kérdése van:

1. ha a kormánynak még nincs jelenteni valója, miért hívták össze a mai ülést?

2. ha a mai nyilatkozat az a való, akkor mit jelentett Wekerle másik nyilatkozata, amelyet a szabadelvűpártnak tett, hogy ugyanis a király Khuen-Héderváryt bizta meg kabinet alakítással? Mert hiszen ilyen megbízás addig nem történhetik, amíg a volt kormány lemondását el nem fogadták.

Herman Ottó a dolgok mai állásában tartózkodott a kritikától, de általános helyeslés közben jelentette ki, hogy ugyanezt leginkább Ugronnak kellett volna megtennie, mert hiszen még nem döntöttek azok a körök, amelyeknek dicséretet éppen Ugron zengte.

Wekerle Sándor miniszterelnök a felszólalásokra így felelt:

Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Én Ugron Gábor képviselő ur itteni felszólalására csak annyit jegyzek meg, hogy a színészkedésre vonatkozólag általa felállított tétel talán nem ártott volna magának szem előtt tartani. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Mozgás balfelől.)

Ugron Gábor: Nincsen az én pofám lenyuzva! (Nagy zaj és nyugtalanság.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Az ő megjegyzéseire közvetítőleg fogok válaszolni. Gróf Apponyi Albert képviselő ur két kérdést intéz hozzám. Az első kérdése az, hogy miért hívatott össze ez a mai ülés akkor, midőn a kormány lemondása még nem fogadtatott el véglegesen. Azért hívatott össze tisztelt képviselőház, mert midőn a kormány oly fontos tényre határozta el magát, hogy beadja a lemondását, nézetem szerint elemi követelménye az alkotmányosságuk.

Madarász József: Köteleselem! Wekerle Sándor miniszterelnök: Kötelesege az alkotmányosság szempontjából, hogy azt a tisztelt Háznak tudomására hozza. (Élénk helyeslés a jobb és a szélsőbaloldalon.) Nagy zaj és nyugtalanság balfelől.) Én tehát tisztelt képviselőház, daczára annak, hogy nem tagadom, miszerint azon hitben voltam hogy a végleges elhatározás már meg fog ezen ülést hozatni, de ha tudtam volna előre, hogy nem fog meghozatni, akkor is kértém volna az ülést, hogy ezt a tisztelt képviselőháznak bejelentsem. (Élénk helyeslés a jobb- és szélsőbaloldalon.)

Madarász József: Ugy van! Ez a parlamenti köteleselem.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A tisztelt képviselő ur és Ugron képviselő ur is utaltak arra, amit én a körben mondtam. Erre vonatkozólag csak az a megjegyzésem, hogy amit én a körben mondtam, az a tényeknek megfelel és semmi ellentétben azzal nincsen, amit itt mondtam. Ha a tisztelt

képviselő ur figyelemmel kísérte volna legelső felszólalásomat, kivethette volna belőle, hogy én azt mondtam: Ő felsége szóbeli lemondásunkat tudomásul venni, — bennünket az ügyek ideiglenes vezetésével továbbra is megbizni méltóztatott, de irásbelileg beadott lemondásunkra, amelyet a dolog természeté szerint csak most szombaton adhatam be, mert hisz ahhoz valamennyi miniszter társamnak a hozzájárulása és aláírása is szükséges legalább a bevett szokás szerint, — irásbeli lemondásunkra végleges elhatározását még meghozni nem méltóztatott.

Ami az a második kérdést illeti, hogy ő felsége megbizott valakit a kabinetalakítással, engedelmet kérek, itt ne méltóztatassanak oly megbízást érteni, amely egy értelmű a formászerinti kinevezéssel, s mely 48-iki törvényeink értelmében a miniszterelnök kinevezése és ezen kinevezésnek ellenjegyzése által válik alkotmányos tényre. Ilyen kinevezés nem történt meg. Hogy ő felsége legmagasabb jogkörében valakit megbizott azzal, hogy tájékozza magát, hogy esetleg kabinetet alkot-hasson, ez igenis megtörtént. Itt tehát nem oly megbízatról van szó, mely a kinevezéssel egyenértékű, hanem olyanról, mely az előleges és mindig szokásos tájékozásra szolgál. (Igaz! Ugy van jobbfelől. Zajos nyugtalanság balfelől.)

A tisztelt képviselő urnak és különösen Ugron Gábor képviselő urnak (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.) azon kijelentésével, hogy a képviselőháznak joga van tudni, mi indította a kormányt a lemondásra, hogy e kormánynak kötelesege indokait kifejteni és a Háznak tudomására hozni, teljesen egyetértek. Én ezt a jogot s ezen reám háruló köteleseget soha nem tagadtam. Hanem éppen azért, mert a korona végleges elhatározását a lemondásra vonatkozólag még nem közölte, az ildomosságra hivatkozva kértém a t. Házat (Élénk helyeslés jobbfelől) hogy ezen kérdést ma ne vitassa, hanem hogy ezen kérdésnek esetleges megvitatására, indokaink kötelesegszerű előterjesztésére méltóztatassék felhatalmazni a Ház elnökét, hogy erre velem egyetértőleg közelebb időt tüzzön ki.

Legyen meggyőződve a t. Ház — és ezt Herman Ottó képviselő ur felszólalására jegyzem meg — hogy én is és mi mindnyájan át vagyunk hatva attól, hogy a bizonytalanságnak a közérdek szempontjából mielőbb vége vetnünk és részünkről mindent el fogunk követelni ezen czél elérésére. Remélem, hogy néhány nap múlva a helyzet teljesen tisztázva lesz, úgy, hogy a t. Ház minden bizonynyal foglalkozhatik a kérdéssel. (Élénk helyeslés jobbfelől. Nyugtalanság balfelől.)

E ö t v ö s Károly a nyilatkozatot tudomásul vette, ellenben Horváth Nándor játéknak bélyegezte a kormány eljárását, mert elképzelhetetlen, hogy egy kormány működése alatt mást bízzanak meg kabinetalakítással.

Wekerle újfól felszólt:

Tisztelt képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Kénytelen vagyok határozotlan tiltakozni a képviselő urnak itt kifejtett fel fogása ellenében, amennyiben az ezen kormányra vonatkozóknak Ezen tétel felállítására most — azt hiszem — semmi szükség nem volt. (Egy hang a baloldalon: nagyon!) Én határozottan megmondtam, tisztelt Ház, hogy a kormány bejelentete lemondását és ő felsége azt szóbelileg tudomásul venni (Hosszan tartó zajos éljenzés) és bennünket az ügyek ideiglenes vezetésével megbizni méltóztatott.

(Egy hang: és a kormányalakítás?) Bocsánatot kérek, azon szokásos megbízás, amely kormányalakítás iránt adatik, amely még — ismétlem — nem egyértelmű a kinevezéssel, hanem, amint szokásos, előleges megbízás adatik; ez a megbízás akkor adatott, mikor lemondásunkat szóbelileg bejelentettük, és a lemondás tudomásul is vétett, midőn megbízatást kaptunk az ügyeknek további ideiglenes vezetésére. (Nagy zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek, tisztelt Ház!

Wekerle Sándor miniszterelnök: Itten tehát semminemű kísérlet nem történt, hogy egy kormánynak fennállása és működése mellett politikai működésének tartama alatt más bizatik meg a kabinet alakítással. Mindazonáltal, tisztelt Ház, mivel az irásos felmentést, lemondásunknak irásos elfogadását még kézhez nem vettük: ezért kértém a tisztelt Házat, méltóztatassék indokaim kifejtésére addig, míg a forma szerinti irásos felmentést is megkapjuk, halasztást adni. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: (csenget.) Senki sem kíván szólni, tisztelt Ház, a tanácskozás be van fejezve. Gondolom, méltóztatik hozzájárulni tisztelt Ház, hogy a miniszterelnök ur kívánságának megfelelően üléseit felfüggesztvén, az elnököt hatalmazza fel arra, hogy a kormányval egyetértőleg annak idején ülést hirdessen. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Általános nagy zaj. Eljenzések.)

Az elnök ilyen értelemben mondta ki a határozatot.

— Eljen Wekerle! — tüntetett a többség.

— Eljen a király! — kiáltotta a kisebbség, a mely most a szembeállítás politikáját követi.

Aztán a Ház szétoszlott s a folyosón, az utcán ismétlődtek azok az óvációk, a me-

lyekben most a kormánynak sze van. —

A főrendiház ülése.

Sokkal csöndesebben történt a hivatalos bejelentése a főrendiház törvényhozók a nagy ötvenen gyülekeztek össze. Püspök egy sem jött el s ez egyházpolitikai világi főemberei közül is csak Lőrincz és Szapáry Géza grófok.

Mihelyt Szilágyi elnök az ülést, Wekerle miniszterelnök nyolc előterjesztését, majdnem szóról-szóra a képviselőházban. Csupán két volt gondosabban kipointozta, hogy a kormány abban a hitben, hogy máj hónapban lesz végleges. A másik: a hivatkozás az mely nem enged meg, hogy nem fejezett válság ügye részként gyaltassék.

A főrendek az előterjesztésben hallgattak meg s csupán Miklós Mórócz gróf tett rá egy szót, monda, hogy az elintézték a szellemi ildomtalanság, hogy gyan talalta a miniszterelnök, hogy lemondását a szabadelvűpárt. Ez — így hangzott a közvélemény telen és imparlamentáris eljárás.

Wekerle röviden válság miniszterelnök ül itt, s az, a lelszik, — mint egy pártkör társzik ide.

Az elnök határozatképe, hogy a főrendiház mindaddig nem lesz, míg a válság tisztázva nem lesz.

Határidő-naptár.

- Találkozó szerdán és szombaton egyerület Otthonában.
- Munka-tanítás a kézügyesítői műhelyben, szerdán és szombaton óráig.
- Jan. 9. Jogászok és tisztviselők vizsgálma a nagyerdő vizádjában.
- Jan. 9. A szabó-munkások táncvizigalma a Margit-fürdőben.
- Jan. 11. Hajdu megye közigazgatásának havi ülése.
- Jan. 16. A kereskedő ifjak pártjainak erdei vizádjában.
- Jan. 16. A Zion-egylet táncvizádjában.
- Jan. 20. Országos állatvásár.
- Jan. 24. Lódiázás a nagyerdőben.
- Jan. 24. Az iparos-kör nyári vizádjában.

Ujdonságok.

Kossuth Lajos könyve.

A turini könyvtár rendező jérpataky László dr. vett át a vében Kossuth Ferencztől, a telt vez igénybe. Május 16-án az Fejérpataky, ugyanakkor érkezett Kossuth Ferencz is és azonnal a könyvtár rendezéséhez.

A különböző művek össze-mely 4299 kötetet — és füzetet — munkák közül különösen érdekes a diszkotésű könyvek, a melyeket az Amerikában való tartózkodás a melyeket a szerzők sajátkezű és dedikációval láttak el.

Ezek között a legértékesebb History of New-Work, Albany kötetben, remek illusztrációkkal encziklopaediai jellegű, s mint fogljalja az amerikai és angol társzati. Ez az a könyv, a mely állam tiszteletajándékul adott a badsághósnak 1852-ben.

Nagybecsű továbbá és a tussággal bírnak Magyarország emigráció történetére, a kelet és az olasz egységre vonatkozó könyvek, melyeknek teljes gyűjteménye Nem kevésbé fontosnak mondható kortörténeti és politikai az az angol diplomáciai iratok gyűjteménye, (az ugynevezett kékkönyv) az 50 es évekből, melynek kötetében a parlamenti tagok közlő. A könyvek legnagyobb részét pedig a történelmi és terméktanulmányok Kossuth Lajos irta megjegyzéseit, a mely becsülhellen értékűvé teszik a kákat.

Leggazdagabban vannak Kossuth Lajos könyvtárában a könyvek, a melyeknek száma majdnem 1000. Utána száma nézve a természettudományok legjellegesebb emilitendők Tissandier: La Nature: L'Aronomie című folyóirata minden évfolyama meg van, legnagyobb magyar nyelvű kutató munkáinak gyűjteményét tartalmazó iratok gyűjteményét.

Flammariont különösen Kossuth Lajos, úgy, hogy minden műve érdekes jegyzetekkel látta, többi időben is, meg a szemgültre.

lyekben most a kormánynak folyton része van.

A főrendiház ülése.

Sokkal csöndesebben történt meg a válság hivatalos bejelentése a főrendiházban. A méltóságos gyűlések nagy aktusra alig ötvenen gyűltek össze. Püspök egyetlenegy sem jött el s az egyházközpontok ellenzék világi főemberei közül is csak Esterházy Miklós Móricz és Szapáry Géza grófok.

Mihelyt Szilágyi elnök az ülést megnyitotta, Wekerle miniszterelnök nyomban megtette előterjesztését, majdnem szóról-szóról úgy, hogy a képviselőházban. Csupán két momentum volt gondosabban kipointezve. Az egyik, hogy a kormány abban a hitben volt, hogy ma már módjában lesz véglegesen nyilatkoznia. A másik: a hivatkozás az idomosságra, mely nem enged meg, hogy a még be nem fejezett válság ügye részletesebben tárgyalassék.

A főrendiek az előterjesztést abszolút csöndben hallgatták meg s csupán Esterházy Miklós Móricz gróf tett rá egy megjegyzést. Igaz, mondta, hogy az elintézetlen válság dolgát szellőztetni idomtalanság, de akkor hogyan találta a miniszterelnök idomosságot, hogy lemondását a szabadelvű-párttal közölje? Ez — így hangzott a konzekvencia — helytelen és imparlamentaris eljárás.

Wekerle röviden válaszolt. Ő mint miniszterelnök ül itt, s az, a mit úgy cselekszik, — mint egy pártkör tagja, nem tartozik ide.

Az elnök határozatképen kijelentette, hogy a főrendiház mindaddig nem tart ülést, míg a válság tisztázva nem lesz.

Határidő-naptár.

Találkozó szerdán és szombaton d. u. a Gönczy-egyesület Otthonában.

Munka-tanítás a kézügyesítő egyesület iskolai műhelyében, szerdán és szombaton d. u. 3-5 óráig.

Jun. 9. Jogászok és tisztviselők nyári táncvigalma a nagyerdői vígadóban.

Jun. 9. A szabó-munkások szakegyletének táncvigalma a Margit-fürdőben.

Jun. 11. Hajdumegye közigazgatási bizottságának havi ülése.

Jun. 16. A kereskedő ifjak júniális a nagyerdői vígadóban.

Jun. 16. A Zion-egylet táncvigalma a Margit-fürdőben.

Jun. 20. Országos állatvásár a Hortobágyon.

Jun. 24. Lódíjazás a nagyerdőn.

Jun. 24. Az iparos-kör nyári táncvigalma a Margit-fürdőben.

Ujdonságok.

Kossuth Lajos könyvtára.

A turini könyvtár rendezése, melyet Fejérfalvi László dr. vett át a múzeum nevében Kossuth Ferencztől, teljes két hétet vett igénybe. Május 16-án utazott Turinba Fejérfalvi, ugyanakkor érkezett oda Nápolyból Kossuth Ferencz is és azonnal hozzáfogtak a könyvtár rendezéséhez.

A különböző művek összes száma 2698, mely 4299 kötetet és füzetet tesz ki. A sok munkák közül különösen érdekesek azok a diszkutív könyvek, a melyeket Kossuth Lajos Amerikában való tartózkodásakor kapott s a melyeket a szerzők sajátkezű aláírásukkal és dedikációval láttak el.

Ezek között a legértékesebb a »Natural History of New-Work, Albany 1842-3« 15 kötetben, remek illusztrációkkal ellátva. E mű enciklopaediai jellegű, s mint ilyen magába foglalja az amerikai és angol tudósok dolgozatait. Ez az a könyv, a melyet New-York állam tiszteletajándékkal adott a magyar szabadsághősnek 1852-ben.

Nagybecsűek továbbá és rendkívüli fontossággal bírnak Magyarországra nézve az emigráció történetére, a keleti kérdésre, és az olasz egységre vonatkozó külföldi röpiratok, melyeknek teljes gyűjteménye megvan. Nem kevésbé fontosnak mondható még érdekes kortörténelmi és politikai adataival felforgató az angol diplomáciai iratoknak teljes sorozata, (az úgynevezett kékkönyv, Olive book) az 50 es évekből, melynek kevés példányát csakis a parlament tagok közt osztották ki. A könyvek legnagyobb részének, különösen pedig a történelmi és természettudományi könyvekben Kossuth Lajos a lapszélékre fejtette megjegyzéseit, a mely jegyzetek megbecsülhetlen értékűvé teszik ezeket a munkákat.

Leggazdagabban vannak képviselve Kossuth Lajos könyvtárában a történelmi könyvek, a melyeknek száma majdnem 700-ra rug. Utána számarra nézve a természettudományi szak következik, a melyek fölülélik a külföldi természettudósok legjelesebb műveit. Itt megemlítendő Tissandier: La Nature és Flammarion: L'Astronomie című folyóirata, melynek minden évfolyama meg van, tanuskodva a legnagyobb magyarnak kutató kedvéről és a természettudomány iránt érzett rendkívüli előszeretetről.

Flammariont különösen kedvelte Kossuth Lajos, úgy, hogy minden művét megszerezte és érdekes jegyzetekkel látta el, meg a legtöbb időkben is, míg a szeméi el nem gyűltek.

A könyvek 28 ládába becsomagolva, körülbelül 2 hét múlva érkeznek Budapestre, a hol a múzeum I. emeletén a Szechenyi dísztermében fogják elhelyezni a Kossuth-könyvtárt.

* Presbyteri közgyűlés volt vasárnap az egyház tanácstermében, melynek legfontosabb tárgyát képezte az iskolaszéknek a növekedé tárgyában átirata, melyet a közgyűlés hosszasan tárgyalt, végre tudomásul vett. — Érdekes volt azon határozat, hogy az egyházi adót fizetők, kik eddig a befizetések-ről nyugtát kaptak, ezután adó-könyvecskével láttatnak el, melynek ára 2 krban lett megállapítva. Több apróbb tárgy elintézése után a gyűlés 1 óra fele véget ért.

* A júniusi naptárból. A nap fölkel 1-én 4 percczel 4 óra előtt s lenyugodott 7 óra 27 perccel, a nappal hossza volt tehát 15 ó. 31 p. A nappal-növekedése tart 21-ig (nyárkezdet.) a mikor 15 óra 47 perccel megy, 30-án 3 óra 57 perccel lesz napkelte s 7 óra 39 perccel lesz napnyugta s így a nappal hossza már csak 15 ó. 53 p. — Ujhold volt 3 óra 12 óra előtt, első negyed 10-én d. u. 2 órakor, holdtölte 18-án reggel 8 után s utolsó negyed 26-án d. e. 11 órakor.

* Színházi hírek. A színháznál serényen folytak a díszletek festésének munkálatai. Helviig festő mintegy 68-70 kulcsa falat javított ki, melyek úgy nézne ki, mintha újak volnának. Tervebe van véve egy új színházi függőgöngy készítése is, melyet szintén Helvig szándékozik megfesteni és pedig valami magyar történelmi képpel.

* Gyermekek a Kossuth-szoborra. A debreczeni ev. ref. főiskolában levő első elemi osztály növendékei 2 fnt 18 kr gyűjtöttek a debreczeni Kossuth-szoborra; ezen összeget Szilágyi Imre esküdt-felügyelő, az illető osztály tanítója, a maga részéről megpótolván 50 krrel, mi hozzájuk küldte be. A gyűjtött összeget részletezést — térszükre miatt — csak holnap közölhetjük.

* Utóállítások. Hiába csak a haza hí, katonára van szükség lépten nyomon. Csak most volt utóállítás a napokban s már ma megint volt. Ugyancsak utóállítás lesz e hó 20-ikán is.

* Kovás a cseléd. Még megse kezdték a nyári dolog-idők s városszerte máris nagy a panasz, hogy nem csak jó, de egyáltalán semmiféle cselédet sem lehet kapni. A cseléd elhelyező intézetek valóságos ostromnak vannak kitéve, s az az éppár cseléd, aki ott lézeng, ugyancsak nagyra tartja az orrát s tudván, hogy a cseléd mizeriák az ő javukra szolgálnak, olyan magas bért követelnek, mint ez-élt soha.

* Népesedés. Városunk kül- és belterületén az elmúlt héten született törvényes fiú 21, leány 23; törvénytelen fiú 4, leány 5. Halvaszülettek összesen 6-an. Az összes élve születtek száma 54. Ezzel szemben elhaltak 35-en. A szaporodás tehát 19.

* Tehén a talyigában. Közma János temetői utcai latosnak van egy olyan fogata, melynek nem igen akad párja az országban. A temető utcaiak sokat mulatnak azon élelmes emberen, a ki a fejőstehenét, »úres óráiban« talyiga húzásra használja. Az érdekes fogatnak sok nezője akad »kocsikázások« alkalmával.

* Vonós zongora az országos tanszerkiállításán. A helybeli orsz. tanszerkiállítás rendezőse felszólította Schnöler Lajos fővárosi zenetanárt, a vonós zongora feltalálóját, hogy találmányát a kiállítás művészeti osztályában állítsa ki, illetőleg mutassa be. A mint egy fővárosi munkaársunk értesít, Schnöler Lajos a legkészebben helyt fog adni a kiállítás rendező bizottság kérelmének és nemcsak vonós zongoráját fogja bemutatni, hanem a kiállítás alatt, azon több hangverseny is fog adni. — Ez a zongora, mint kitűnő énektanítási segéd eszköz, érdemes arra, hogy úgy az egyházi, mint a tanügyi emberek megismerkedjenek vele. De azért tekintettel alapelveink tökéletességére, a zeneértő és laikus közönség is nagyon kellemes meglepetésben fog részesülni. Jászani tud rajta bárki, ki az orgonához és zongorához ért. Klaviatúrája és külső alakja éppen olyan, mint a zongoráé, de hangja — belsejének hegedű szerinti berendezésénél fogva — olyan mint a vonós hangszereké. A vonós zongora eszméje már századokkal azelőtt kísértett, de sikeri vele egy feltaláló sem ért el és ezért a vonós-zongorák nem voltak képesek az általános elterjedést maguknak kivívni, mert részint technikai berendezésünk, részint pedig a hang tökéletlensége miatt a gyakorlatban csak nagy nehezen voltak alkalmazhatók. A szóban levő zongoránál a feltaláló helyesen fejtette meg ezt a sokszor meghányt-vevett problémát: billentyűkkel a vonós hangszerek hangját hamisítatlanul létre hozni. A találmány lényege abban áll, hogy a vonó két csigán halad folyton körben, melynek alsófele ívalakban van fentartva, hogy az a hurokra egyenletes nyomást gyakoroljon: s a hurok a billentyűkkel megszólamlás végett a vonóhoz emelkednek. Hogy ezáltal a hurok hangmagassága ne változzék, ezt egy rezből készült emelővel — mely aztán saját súlyánál fogva esik vissza — úgy sikerült elérni, hogy az egyik feszítő pont egytallalugó pontban van téve és a feszítő horog oly módon,

hogy csupán sikkjának helyzete változik, de nem az alátámasztási pont. A vonós zongora igen alkalmas vonós négyesek, poliphon művek stb. előadására, mert belőle a magas és mily hegedűk, valamint a kis högő hangjai nagyon kellemes és tökéletes tiszta harmoniában tünnek ki. Lehet rajta forte, piano, crescendo, decrescendo játszani és a hangszínezést a játszótetszése és akarata szerint érvényesíteni. Meltán jelezhetjük tehát, hogy ez a hangszer a kiállítás egyik legszebb dísz leend.

* Halálozások. Az elmúlt héten május 27-től június hó 3-ikáig elhunytak a város kül- és belterületén: Hajdu Erzi 15. é. r. kath. tudóvsz, Lőv Sarolta, fia izr. halvaszületett, Szabó József 7 hónapos ref. bálhurut, Klein Sándor 2 1/2 é. izr. tudóvsz, Kis Julia 1. Mária 7 hetes ref. bálhurut, Végh Róza 10 hó ref. bálhurut. Terdik? ref. halva szül., Szilágyi Sándor 30 é. ref. tudógümökör, Vass Mari 2 hónapos ref. bálhurut, Vessendi Juli 12 é. ref. veselő, Ecsedi Sándor 4 hón. ref. bálhurut, ösv. Szodrai András 88 é. luth. aggkór, Tóth Ilona 1 hón. vesz. gyeng., ösv. Szalontai Sámuelné 71 é. ref. aggkór, Halmi Gyula 5 é. r. k. tudóvsz, Bancsi Piroksa 2 é. vizekór, Sipos Julianna 4 é. ref. bálhurut, ösv. Kovács Istvánné 66 é. ref. aggkór, Mezei? ref. halvaszületett, Körössi Mihályné 42 é. ref. tudógümökör, Kovács Erzsébet 4 é. ref. agylob, Lukács Bálintné 56 é. ref. tudógümökör. Rózsa? ref. halvaszületett, Juhász 1. Eszter 7 hó. ref. gyermekaszály, Dédai János 7 hón. r. k. agylob, Ripkovits Vaszi 42 é. gör. k. vonatagólsz., Hadadi Zsuzsa 9 hón. ref. bálhurut, Róth Béla 3 hetes izr. vesz. gyeng. Szilágyi Róza 8 hó. ref. bálhurut, Ballai Julianna ref. 4 hón. göröcsk, Jóna Sándor 1 1/2 é. ref. tudógümökör, ösv. Tarnóczi János 72 é. ref. aggkór, Dicszegi Jánosné 62 é. ref. szélhűdés, Tökés Lajosné 22 é. ref. tudógümökör, ösv. Vánat Mihályné 58 é. róm. kath. szervi szivbaj.

* Garázda részeg. Nem mondhatni, hogy az egyház-politikai viszonyok feletti busultában, de határozottan elszontyorodott kedély állapotában itta le magát Szilágyi János majoros. Részeg állapotában azután megbotránkozta a járókelő »népséget és katonaságot«. Nem engedelmessékedt a rendőrnök sem, azt állítván, hogy ha a kormány megbukott, nem lehet rendőri kormányzat sem, mert mint hangoztatta: »fejtől üdösödik a halál« s ha olyan nagy uraknak szabad józanon botránnyozni színezett dolgokat művelni, miért ne volna szabad a szegényembernek — részegen.

* Szakvizsgálatok. Kereskedelmi akadémiánkon az esti szaktanfolyam hallgatói f. hó 6, 7, 8-án (d. u. 3-órákor) végzik az írásbeli vizsgákat, f. hó 20 és 21-en pedig szóbelit tesznek.

* Nyilvános köszönet. A debreczeni főiskolai gyorsíró egylet-nek az »István-gözmalom 10 frtot, a »Debreczeni Első Takarékpénztár« 10 frtot, az Ev. ref. egyház pedig 20 frtot voltak kegyesek adományozni ez iskolai évre. Fogadják az adakozók nemes czélunk előmozdítására tett adományaikért az egylet nevében mély köszönetemet. Debreczen, 1894. Jun. 5. Kiss Pál jh. gyorsíró-egyleti főjegyző.

* Lövészet. A jun. hó 3-án tartott lövészet alkalmával díjat nyertek: legjobb mély lövéssel Fürst Ödön 4 koronát, — legtöbb körülövéssel Szücs Károly 2 koronát.

* Időjárás. A minimum a német tengerparttól Közép-Oroszország fele vonult és mélyebbedt; az Anglia felé közeledő minimumnak élesebb határai vannak. E két minimum között magasabb nyomás réteg húzódik, mely Olaszország fölött és a magas északon mutat maximumokat.

Az időjárás Olasz és Franciaországban száraz, Orosz- és Angolországban pedig többnyire esős volt.

Hazánkban tegnap is voltak helyenkint esők, nagyobb mennyiségben főleg az ország keleti felében. Ungvár zivatart jelent, Maros-Vásárhely pedig viharos szelet.

Valtozóan felhős, meleg és zivatarra hajló idő várható helyenkint esővel.

Irodalom és művészet.

Tóth Kálmán szobrának leleplezése.

Baja városa Tóth Kálmánnak emléket állított, ekkességül a városnak és halálból a költő iránt, aki szülőtte volt. Ezt a díszes szobrot vasárnap leleplezték le.

Az ünnepség délelőtt 10 órakor kezdődött a város háza nagytermében díszgyűléssel, a melyen Hegedűs Aladár polgármester mondott beszédet. Innen történt a kivonulás a szobor-terre. Itt a tanítézetek egyesült dalárdája el-énekelt a Hymnuszt, azután Horváth Cyrill dr. cisztercita beszéd kíséretében átadta a szobrot a törvényhatóságnak.

Beszéde közben hullott le a szoborról a lepel. Most Hegedűs Aladár dr. polgármester beszéde következett s utána Dömötör Pál szavalta el pályanyertes ódáját nagy hatással.

Ezután megkoszorúzták a szobrot. Koszorukat helyezték a szoborra többek között Baja városa, a szoborbizottság, a hazai hőgyek, az akadémiák, a Kisfaludy-társaság, a nemzeti és népszínház, a vidéki és helybeli rokonok és meg számos egyesület.

A leleplezési ünnepséget a Szózat éneke rekesztette be.

Déli egy órakor diszebéd volt a Bárány fogadóban, este 8 órakor pedig táncmulatság a lövészkerthben.

Legujabb.

Táviratok.

(Érk. d. e. 12 ó.) Nagybányán, Wekerle vál. kerületében, tegnap este tüntetés volt a volt kormány mellett. — Nagy közönség fáklás menettel járta be a várost, eljenzéven Wekerlet, Szilágyit s a volt minisztereket. A tüntetés szép rendben folyt le.

(Érk. d. u. 2 ó.) A király ma magánkihallgatáson fogadta Wekerlet, melyből arra következtetnek, — hogy a kabinet megalakításával őfelsége Wekerlet fogja megbízni, de igen megbízható forrásból jötték, hogy Szilágyit semmi esetre sem akarja aralkodónk az új kabinet tagjai közt tudni.

A kisiklott vonat.

Tegnap egész határozottsággal érkezett Debreczenbe azon hír, hogy Torda és Kolozsvár közt az oláhok fölszedték a vasuti sineket, hogy azon vonatot, melyen a tordai Emke-gyűlés résztvevői hazra utaztak, katasztrófa érje. A katasztrófa azonban nem ezt a vonatot, hanem a rendes predeal-budapesti vonatot érte. A ma reggel Debreczenbe érkezett fővárosi lapok részletes tudósítást közölnek e vasuti katasztrófáról, mely Kolozsvár közelében, a szamosfalvi pusztán történt. A vonat kisiklása következtében 27-en súlyosan megsebesültek, köztük ketten halálosan. — Erős a gyanu, hogy tényleg az oláhok készítették elő a katasztrófát, de ez még nincs bebizonyítva, a sinek nem is voltak feltéve, ellenben sok helyütt a srókok hiányoztak a sínekben. A vizsgálatot minden irányban szigoruan folytatják.

A válság.

A politikai helyzet még mindig a lehető legzavarosabb. Hogy a kibontakozás miként fog megtörténni, azt most még sejtetni sem lehet.

Említettük már tegnapi távirati tudósításunkban, hogy őfelsége tegnap reggel Budapestre érkezett. — Egyik fővárosi lap azt írja, hogy a pályaudvar előtt, midőn őfelsége megérkezett, mintegy 10-en abszolut kiállottak. A többi lapok azonban tagadják, hogy ez megtörtént volna. Mi sem hibézük el, hogy magyar ember ilyen tette vetemedhessék; és ezt annál kevésbé hihetjük, mert hiszen a liberális magyar nemzet loyaltitását semmi sem bizonyíthatja fényesebben annál a nevezetes jelenségnél, hogy a fogadtatáson az ösmert pártállású Apponyi gr., Pongrácz Károly gróf és Istóczy Győző ur társaságában a szabadelvű reformokhoz való törhetetlen ragaszkodását annyiszor demonstrált H-S z o b o s l ó e r d e m e s k é p v i s e l ő j e i s m e g j e l e n t.

Azt is említettük már tegnap, hogy a horvát bán kudarcot vallott kormányalakítás kísérletével. A mai stréber-világban nem akadt olyan balekre, a ki az ő kabinetjében miniszteri tárczát vállalt volna. A horvát bán, látva a sikertelenséget, tárgy alásait az egyes államférfikkal tegnap már nem is folytatta, hanem jelentést tett őfelségének, hogy kormányt alakítani képtelen.

Közgazdaság.

A sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

június 4.
a) Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1 Öreg nehéz (páronkint —400 kigrón felül sulyban) 43—44¹/₂. — 2. Öreg közép (páronkint 300—400 kigr. sulyban) 43—44¹/₂. — 3. Fialat nehéz (páronkint 320 kigrón felül sulyban) 45¹/₂—46. — 4. Fialat közép (páronkint 251—320 kigr. sulyban) 45¹/₂—46. — 5. Fialat könnyű (páronkint 250 kigrig terjedő sulyban) 48—49. — II. Magyar szedett: 1. Nehéz (páronkint 280 kigrón felül sulyban) 44—45. — 7. Közép (páronkint 220—280 kigr. sulyban) 44.50—44¹/₂. — 8. Könnyű (páronkint 250 kigrig terjedő sulyban) 44—45. — III. Szerbiai: 9. Nehéz (páronkint 260 kigrón felül sulyban) 44—45¹/₂. — 10. Közép (páronkint 250—320 kigr. sulyban) 44—45. — 11. Könnyű (páronkint 220 kigrig terjedő sulyban) 43—44.50. — Sertés létszám jun. 2-ik napján volt készlet 189,671 darab.

Főszerkesztő: Szinay Gyula.

Felelős szerkesztő és lapkiadó: Kósa Barna. Főmunkatárs: Dr. Bakonyi Samu. (Szerkesztőség és kiadóhivatal fűtér 1828.)

Figyelmeztetés!

Schönborn Bucheim gróf polenai ásványvízfürők gondnokszága bátorokdika a t. cz. közönség figyelmét felhívni arra, miszerint savanyúvíz palackzaink czimkéjén:

1894. évi töltés van feljegyezve.

Megrendeléseknél méltóztassék Szabolcsmegyében Rosenbláth Simon urhoz Kis Várdán; Hajdumegyében pedig Csanak József urhoz Debreczenben, mint ottani képviselőinkhez fordulni.

